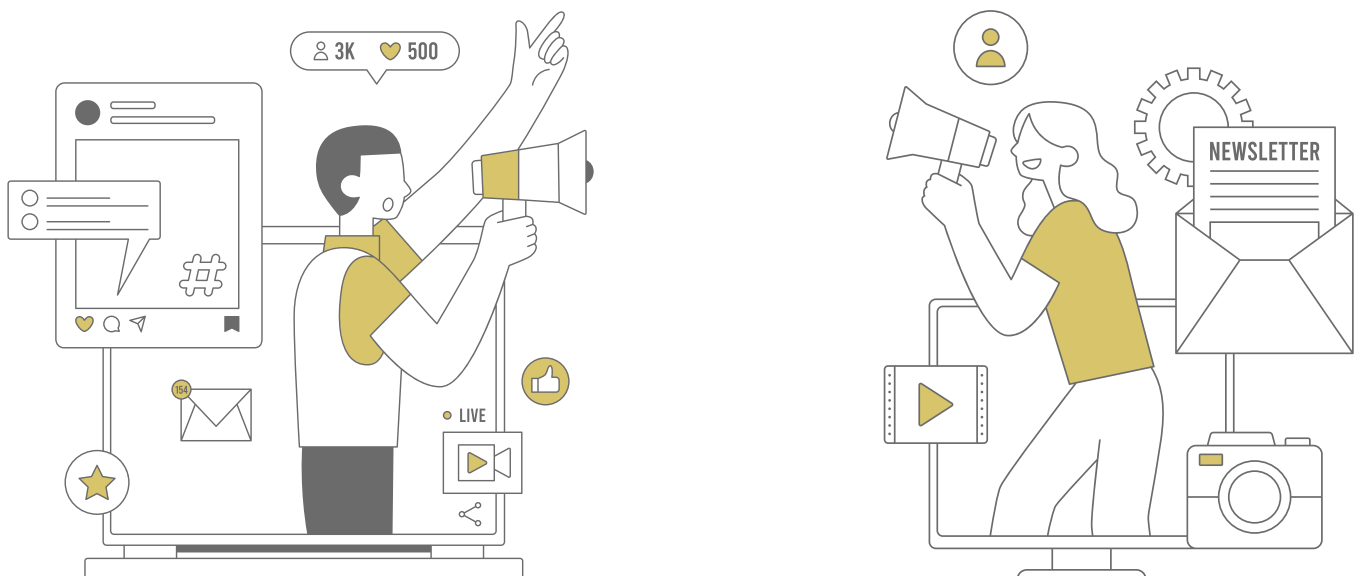

Democracy for Development
Demokraci për zhvillim
Demokratija za razvoj

MONITORIMI I MEDIAVE ONLINE GJATË MUAJIT SHKURT

Shkurt, 2023

PËRMBAJTJA

1	METODOLOGJIA.....	3
2	TË GJETURAT KRYESORE.....	4
3	SHEMBUJT NË GJUHËN SHQIPE	5-8
4	SHEMBUJT NË GJUHËN SERBE.....	9-10

MONITORIMI I MEDIAVE ONLINE GJATË MUAJIT SHKURT

1 Koha e monitorimit

1-29 shkurt 2024

2 Fushë veprimi

Çrregullimet e informacionit në internet dhe media sociale: Uebfaqe, portalet online të lajmeve, Facebook, Youtube, TikTok dhe Instagram.

3 Mostra

Gjuhën shqipe dhe serbe

4 Qëllimi

Qëllimi i këtij raporti është monitorimi i crregullimeve në mediat online në gjuhën shqipe dhe në gjuhën serbe, rreth zhvillimeve/ngjarjeve që kanë ndodhur gjatë muajit shkurt në Kosovë.

Ky raport është përgatitur nga Instituti Demokraci për Zhvillim (D4D) në kuadër të projektit “Mbëlueshmëria dhe kuptueshmëria e çrregullimit të informacionit në Kosovë”, që mbështetet nga NDI dhe USAID në Kosovë. Përmbajtja e dokumentit është përgjegjësi e Institutit Demokraci për Zhvillim dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet se pasqyron qëndrimin e NDI Kosovo.

2. METODOLOGJIA

Qëllimi i Institutit Demokraci për zhvillim (D4D), është identifikimi dhe luftimi i lajmeve me çrregullim të informacionit, trend ky në rritje i përhapjes së lajmeve me çrregullim të informacionit.

Instituti D4D, ka bërë monitorimin e mediave online dhe atyre sociale për të identifikuar lajmet/artikujt të cilat përmbajnë çrregullime të informacionit, përmes një platforme monitoruese, duke klasifikuar artikujt në bazë të kategorive: zhvillimet në veri; dialogu Kosovë-Serbi; gjuha e urrejtjes; dhuna online ndaj grave; ndasitë politike dhe ndikimi ndërkombëtar. Mediat online të cilat janë monitoruar përmes platformes kanë qenë mbi 100 media online vendore, të rajonit dhe ndërkombëtare, të selektuara në një platformë monitoruese. Monitorimi dhe analizimi i artikujve me çrregullim të informacionit është bërë paralelisht në dy mostra: në gjuhën shqipe dhe në gjuhën serbe.

Përzgjedhja e shembujve nga të dyja mostrat është bërë duke u bazuar në përmbajtjen e artikullit i cili ka shpërndarë: dezinformata, manipulim të fakteve, përmbajtje të paverifikuara, lajm të pavërtetë, teori konspirative, clickbait, gjuhë të urrejtjes, gjuhë ofenduese, gjuhë kërcënuese, nxitëse, artikuj me tituj tendencioz, dhe raportim të njëanshëm. Kategoritë të cilat kanë mbizotëruar në mostrën e gjuhës shqipe kanë qenë: zhvillimet në veri, dialogu Kosovë-Serbi dhe polarizimi politik, kurse në mostrën në gjuhën serbe mbetet zhvillimet në veri.

Gjatë kësaj periudhe janë analizuar rreth 1000 artikuj në gjuhën shqipe, ku prej të cilave rreth 300 prej tyre kanë rezultuar të jenë me çrregullim të informacionit, ndërsa në mostrën në gjuhën serbe janë analizuar rreth 1000 artikuj, ku prej të cilave rreth 500 kanë rezultuar me çrregullim të informacionit.

3.TË GJETURAT KRYESORE

- Titujt e bujshëm (senzacional): Në rastin e tentim atentatit ndaj kryeministrit Kurti ka pasur titujt të bujshëm edhe pse nuk ka pasur konfirmim nga institucionet e sigurisë. Titujt e bujshëm përdoren për të dramatizuar lajmet, duke i dhënë përparësi taktikave të tërheqjes së vëmendjes mbi raportimin faktik.
- Deklaratat e njëanshme politike që promovojnë besime personale në media: Në mostrën në gjuhën serbe vërehet dukshëm ndikimi i deklaratave të politikanëve serb në postimet e lajmeve nga portalet online. Përçimi i narrativave të paverifikuara dhe të njëanshme nga politikanët serb. Figurat politike shfrytëzojnë platformat mediatike për të pëçuar bindjet e tyre personale, duke shkruar limitin midis përgjegjësive profesionale dhe agjendave personale.
- Ndikimi i fesë te mediat përmes artikujve të njëanshëm: Në një nga artikujt e përfshirë në këtë raport vërehet përkrahja e bindjeve të znj. Duda Balje, duke quajtur shoqërinë civile, që kërkoi shkarkimin e deputetes znj. Balje, si të pamoralshme. Artikujt e njëanshëm veprojnë si mjete për imponimin e besimeve fetare te audienca, duke dëmtuar integritetin informacionit dhe duke informuar publikun në mënyrë objektive, në të njëjtën kohë edhe duke ulur rëndësinë e të drejtave themelore të njeriut, që përfshijnë të gjithat grupet e marginalizuara në shoqëri.
- Titujt e vakët që lënë hapsira për keqinformim. Titujt e paqartë , pa specifika apo prova faktike mundësojnë manipulimin e perceptimeve pa dhënë kontekstin e nevojshëm, duke kontribuar në përhapjen e informacionit të pa verifikuar.
- Karakterizimi i marrëdhënieve Kosovë-Turqi: Portretizimi i lidhjeve Kosovë-Turqi si një ndikim i paligjshëm dhe të rrezikshëm, duke krijuar dyshime te serbët dhe duke përforcuar nocionet përçarëse. Informata të pasakta ngjashëm krijohen për si karrem për klikime.
- Informacion i paverifikuar dhe tituj të paqartë: Titujt e paqartë të shoqëruar me informacione të paverifikuara i mbajnë lexuesit në një gjendje pasigurie, duke lehtësuar përhapjen e dezinformatave pa prova apo kontekst konkret.

4. SHEMBUJT NË GJUHËN SHQIPE

Në një epokë ku dezinformatat përhapen shpejt në platformat dixhitale, dallimi i së vërtetës nga gënjeshttrat bëhet gjithnjë e më sfiduese. Kohët e fundit, një varg artikujsh lajmesh pretenduan në një atentat për të vrarë Albin Kurtin, gjatë konferencës me temë “Politikat progresive – përgjigje ndaj sfidave të vendeve të Ballkanit Perëndimor” me datë 9 shkurt, në Maqedoninë e Veriut. Megjithatë, pas një shqyrtimi më të afërt, bëhet e qartë se ky lajm ishte vetëm pretendime dhe informta të paverifikuara.

Një mangësi e dukshme në narrativën e komplotit të supozuar të atentatit është mungesa e burimeve të besueshme. Artikulli fillestar dhe riprodhimet e mëvonshme nuk citojnë ndonjë burim të besueshëm për të vërtetuar pretendimet e tyre. Në vend të kësaj, mbështeten në pohime të paqarta dhe tituj të bujshëm për të tërhequr vëmendjen. Mungesa e provave apo dëshmive konkrete nga autoritetet e besueshme vë në dyshim vërtetësinë e të gjithë rrëfimit.

Për më tepër, qeveria e Maqedonisë së Veriut menjëherë i hodhi poshtë akuzat, duke deklaruar se nuk ka pasur tentativë për vrasje të kryeministrit Kurti gjatë vizitës së tij në Shkup. Ky mohim zyrtar minon besueshmërinë e raporteve të lajmeve dhe nënvizon rëndësinë e verifikimit të informacionit nga burime autoritare. Pavarësisht rrëzimit të pretendimeve nga qeveria, rreth 25 media i dhanë zë lajmit për atentat , duke vazhduar ciklin e dezinformatave.

Duke pasur parasysh mungesën e provave të vërtetuara dhe mohimin e qeverisë, është e domosdoshme që këto raporte të klasifikohen si lajme të paverifikuara dhe dezinformata. Përhapja e informatave të tilla jo vetëm që dëmton reputacionin e individëve dhe kombeve, por gjithashtu minimizon besimin e publikut në media. Për më tepër, përhapja e narrativave të pa verifikuara mund të ketë pasoja të gjera, duke përkeqësuar tensionet midis vendeve fqinje dhe duke intensifikuar mosmarrëveshjet brenda komuniteteve.

Kjo mos përputhje nxjerr në pah rëndësinë e llogaridhënies së medias dhe praktikave të përgjegjshme të raportimit. Në epokën e mediave dixhitale, ku informacioni përhapet me shpejtësi në platforma të ndryshme, gazetarët mbajnë përgjegjësinë e verifikimit të fakteve dhe të ruajtjes së integritetit gazetaresk.

25 artikuj rreth 1590 engagemnets 630 komente 211 shperndarje.

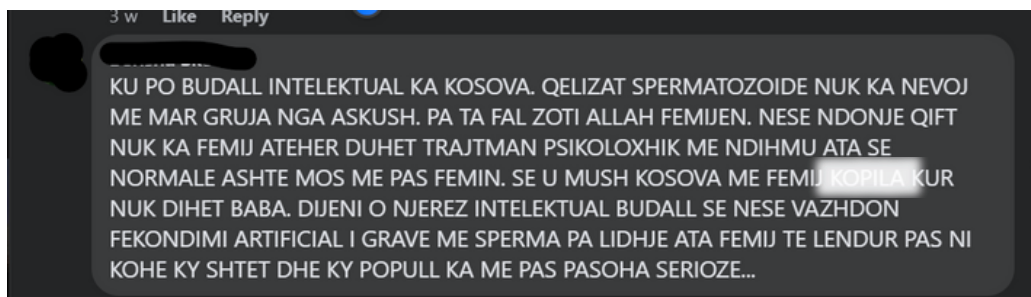
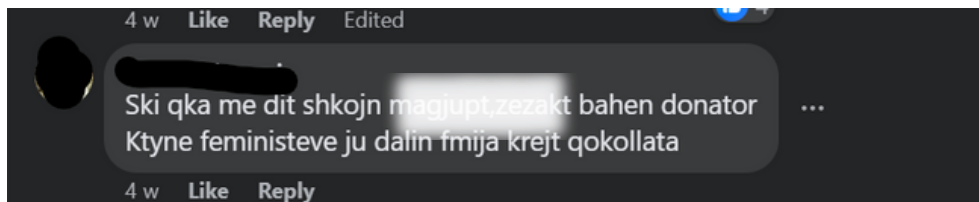

Projektligji për fertilizimin e asistuar IVF Fertilizimin In Vitro (IVF) ka ngjallur debate dhe polemika të konsiderueshme brenda vendit. Avokatët argumentojnë se legjislacioni përfaqëson një hap përpara në të drejtat riprodhuese dhe përparimet mjekësore, ndërsa kundërshtarët shprehin shqetësime në lidhje me implikimet e mundshme shoqërore, duke përfshirë rrezikun e incestit, paqartësitë në lidhje me kombësinë e donatorëve dhe përhapjen e gjuhës së urrejtjes që synon gratë që kërkojnë trajtim IVF. Mbi 20 media kanë shkruar për lajmin në fjalë, në veçanti debati në TV Dukagjini thekson narrativat e lartë përmendura. Incesti, martesat brenda familjeve dhe përzjerja e nacionaliteteve nga donor të huaj janë disa nga argumentat që kanë ngjallur reagime të publiku duke nxitur komente urryese.

Një nga kundërshtimet kryesore të ngritura kundër ligjit të ri të IVF-së është frika semund të ketë raste të incestit ose martesave midis vëllezërve dhe motrave. Deputetë argumentojnë se anonimiteti i informacionit të donatorëve mund të çojë në marrëdhënie të panjohura të afërm, duke paraqitur dilema etike dhe ligjore për individët dhe familjet e përfshira. Një tjetër pikë mosmarrëveshjeje rreth ligjit të IVF-së ka të bëjë me pasigurinë që rrethon kombësinë e donatorëve që kontribuojnë me material gjenetik për procedurën. Argumentohet se kjo mungesë transparencës mund të krijojë konfuzion dhe kompleksitet ligjor, veçanërisht në lidhje me çështjet e shtetësisë.

Një pasojë veçanërisht shqetësuese e debatit rreth ligjit për IVF në Kosovë është shfaqja e gjuhës së urrejtjes që synon gratë që kërkojnë trajtim IVF. Narrativa e përmendura kanë kontribuar në përhapjen e stereotipeve nënçmuese dhe qëndrimeve diskriminuese ndaj këtyre individëve. Për më tepër, ekziston rreziku që një retorikë e tillë mund të përjetësojë keqkuptime dhe keqinformime në lidhje me procedurat e IVF, duke minuar mirëkuptimin publik dhe duke përkeqësuar ndarjet shoqërore, të cilat tregohen më së miri në komente të rrjeteve sociale.

Postimet nga TV Dukagjini në lidhje me projektligjin për IVF ka pasur gjithsej 1982 ndërveprime prej të cilave 1168 pëlqime, 757 komente dhe 57 shpërndarje.

Titulli nga Radio Kosova e Lirë, **"Disa OJQ mercenare amorale kërkojnë shkarkimin e deputetes boshnjake, Duda Balje, sepse ajo nuk i mbështet të shëmtuarat LGBTIQ+",** theksoi çështjen rreth Duda Baljes, kryetares së komitetit të të drejtave të njeriut në Kosovë, dhe qëndrimin e saj kundër të drejtave të LGBTIQ+. Titulli tregon njëanshmërinë e portalit rreth kësaj çështje në përdorimin e fjalëve "mercenare" dhe "amorale" drejtuar OJQ-ve të cilat kërkuan shkarkimin e deputetes. Për më tepër ndikimi fetar në artikull dhe te figurat politike të cilët përçojnë të njejtat besime edhe te qytetarët, zvogëlojnë rëndësinë e të drejtave të njeriut në shtetin tonë. Për më tepër, është esenciale që idetë personale nuk duhet të pengojnë detyrat profesionale, veçanërisht në pozicione aq të rëndësishme sa kryesimi i Komisionit për të Dejtat e Njeriut. Si anëtare i një komisioni të tillë, roli i Baljes kërkon paanshmëri dhe përkushtim për të mbështetur të drejtat e të gjithë qytetarëve, pavarësisht nga bindjet personale.

Qëndrimi i Baljes kundër të drejtave të LGBTIQ+ ngre pyetje në lidhje me paragjykimet e mundshme në proceset vendimmarrëse të komisionit. Komisionet e të drejtave të njeriut kanë për detyrë të mbrojnë të drejtat dhe liritë e të gjithë individëve, veçanërisht të komuniteteve LGBTIQ+, të cilat shpesh janë në disavantazh dhe diskriminim. Si rezultat, perceptimi i njëanshmërisë ose mungesës së mbështetjes për këto komunitete nga kryesuesi i komisionit ndikon në besueshmërinë dhe efikasitetin e institucionit në kryerjen e detyrës së tij.

Për më tepër, thirrjet e OJQ-ve për largimin e Baljes pasqyrojnë pritjet më të gjera të komunitetit për sjelljen e zyrtarëve publikë në përputhje me vlerat e të drejtave të njeriut. Organizatat e avokimit luajnë një rol të rëndësishëm në mbajtjen e autoriteteve publike përgjegjëse dhe për të siguruar që veprimet e tyre përfaqësojnë vlerat e barazisë, mosdiskriminimit dhe përfshirjes.

Megjithatë, është e rëndësishme që kjo temë të trajtohet me kujdes dhe respekt prej këndvështrime të ndryshme. Ndërsa individët janë të lirë të mbajnë opinionet e tyre, në pozitë e pushtetit brenda organizatave ose komisioneve të të drejtave të njeriut duhet të theksojnë qëllimin më të madh të mbrojtjes dhe promovimit të të drejtave të njeriut për të gjithë njerëzit, pavarësisht nga bindjet e tyre personale.

Çështja rreth qëndrimit të Duda Baljes kundër të drejtave të LGBTIQ+ nxjerr në pah domosdoshmërinë e dallimit të ideve personale nga përgjegjësitë profesionale, veçanërisht në profesionet që lidhen me aktivizmin e të drejtave të njeriut. Kërkesa për shkarkimin e saj rrjedh nga shqetësimet për dëmtim të mundshëm ndaj efikasitetit të Komisionit për mbrojtjen e të drejtave të grupeve të margjinalizuara. Ecja përpara, ndërtimi i një kulture gjithëpërfshirjeje, respekti dhe paanshmërie brenda institucioneve të të drejtave të njeriut është e rëndësishme. Radio Kosova e Lirë ka grumbulluar rreth 394 klikime në faqen online.

6. SHEMBUJT NË GJUHËN SERBE

Titulli, i artikullit të postuar nga Kosova Online dhe i shpërndarë nga HappyTV, **“KOSOVA ËSHTË NË NDIKIM TË FORTË TË TURQISË: Rajiq - 'Ankaraja nuk mban vetëm një rënë anë”** ilustron një narrativë që e portretizon Kosovën si të varur nga ndikimi i Turqisë. Për më tepër, pretendimi se përfshirja e Turqisë në Kosovë në aspektet ushtarake, ekonomike dhe kulturore nënkupton ndikim të fortë është e gabuar, pasi marrëdhëniet ndërkombëtare mund të përmbajnë angazhime të shumta të motivuara nga një sërë interesash dhe qëllimesh.

Përhapja e kësaj historie, veçanërisht tek audiencia serbe, ka një qëllim strategjik: të formësojë opinionin publik dhe perceptimet për lidhjet Kosovë-Turqi. Karakterizimi i titullit të lidhjeve të Kosovës me Turqinë si një lloj ndikimi apo ndihme jo e duhur, përpiqet të shtojë dyshimin te serbët. Titulli në fjalë jo vetëm që shtrembëron realitetet e kontakteve diplomatike të Kosovës, por edhe përkeqëson tensionet gjeopolitike rajonale. Titujt e tillë nënvizojnë fuqinë e medias në formimin e narrativave dhe ndikimin e opinionit publik, duke theksuar rëndësinë e shkrim-leximit kritik mediatik në dallimin e së vërtetës nga mashtrimi në rrethana të ndërlikuara midis dy shteteve. Happy TV në faqen online kishte grumbulluar rreth 26.000 klikime me lexueshmëri nga Serbia me 61% dhe pjesa tjetër nga Ballkani Perëndimor..

Aleksandar Vučić, presidenti i Serbisë, portretizohet në titullin të postuar nga Happytv.rs **"POPULLI I SERBISË DUHET TA DIJE KËTË: Vuçiq NDALOI planin e mjerueshëm të Prishtinës"** si një lider i fortë, i vendosur që mbron Serbinë nga kërcënimet nga Kosova. Megjithatë, nëse lexohet më tej, kjo histori përmban disa informacione të pa verifikuara. Lidhur me "planin e mjerueshëm" të pretenduar të Prishtinës, titulli është i paqartë, duke i mbajtur lexuesit në një gjendje të pasigurt për natyrën e kërcënimit apo specifikat e planit.

Kjo paqartësi e bën të lehtë manipulimin e perceptimeve pa dhënë prova apo kontekst specifik, gjë që nxit përhapjen e informacionit të pa verifikuar. Theksi i artikullit në veprimin e Presidentit Vuçiq në parandalimin e propozimit ka një qëllim propagandistik, duke e portretizuar atë si një udhëheqës të fortë dhe të vendosur që mbron interesat serbe.

Megjithatë, mungesa e informacionit të saktë për natyrën e planit nga Prishtina e vë në pikëpyetje vërtetësinë dhe integritetin e narrativës. Ky titull ruan një narrativë të frikës dhe mosbesimit në administratën e Kosovës duke përdorur gjuhë të paqartë dhe sensacionalizëm, duke shtuar tensionet dhe ndarjen në mes të dy vendeve. Së fundi, ky titull tregon përdorimin e dezinformatave si karrem, duke ndikuar në emocionet e publikut pa ofruar kontekst apo fakte për të mbështetur pohimet e tij. Artikulli ka grumbulluar mbi 26 .000 klikime me 66% lexueshmëri nga Serbia dhe të tjera nga shtete fqinje.

Instituti Demokracia për Zhvillim (D4D) është themeluar në prill të vitit 2010 nga një grup i analistëve që po brengoseshin gjithnjë e më shumë që procesi i shtetndërtimit e kishte lënë anash demokracinë. Vizioni i D4D-së është të promovojë një qytetari aktive dhe të arsimuar, e cilamerr pjesë plotësisht në hapësirën publike dhe e përdor arenën publike për përfaqësim dhe vendimmarrje për të diskutuar dhe ndërtuar konsensus për shpërndarjen e resurseve që janë efektive, të shpejta, afatgjate dhe që sjellin zhvillim të barabartë. D4D ndikon në politikatspecifike, promovon një qasje ndërsektoriale për zgjidhjen e problemeve dhe trajton rutinën institucionale të vendimmarrjes duke rekomanduar përmirësime në rritje dhe operon me efektivitet maksimal në mënyrë që të promovojë plotësisht stabilizimin e Kosovës dhe zhvillimin demokratik. Për më shumë informata rreth aktiviteteve të D4D-së, ju lutemi viziton faqen tonë elektronike:

www.d4d-ks.org

Mbështetur nga:

